

توجه: مواردی که جهت اطلاع درج شده است فقط جهت هماهنگی با همکاران عزیز می باشد و نیازی نیست دانش آموز آنها را مطالعه کند.

«الدرس الرابع» - آداب الكلام: آداب سخن گفتن ترکیب اضافی

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ قُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴾ ای کسانی که ایمان آوردید از خداوند پروا کنید و سخنی محکم بگویید.

آمَنُوا: فعل و فاعله " و " بارز - اتَّقُوا: فعل و فاعله " و " بارز - اللّهُ: مفعول به - قُولُوا: فعل و فاعله " و " بارز - قَوْلًا: مفعول به (سخنی محکم بگویید - جهت اطلاع: قَوْلًا می تواند مفعول مطلق باشد که در این صورت ترجمه اش اینگونه می شود " محکم سخن بگویید ") - سَدِيدًا: صفت

لِلكَلَامِ آدَابٌ يَجِبُ عَلَى الْمُتَكَلِّمِ أَنْ يَعْمَلَ بِهَا وَيَدْعُو الْمُخَاطَبِينَ بِكَلَامٍ جَمِيلٍ إِلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ،

سخن گفتن آدابی دارد که برگزیده واجب است که به آن عمل کند و مخاطب ها را با کلامی زیبا به کار نیک دعوت کند.

لِلكَلَامِ: خبر مقدم (جهت اطلاع) - آدَابٌ: مبتدا مؤخّر - يَجِبُ: فعل (جهت اطلاع : و فاعله العملُ) و الجملة وصفية - عَلَى الْمُتَكَلِّمِ: جارّ و مجرور - أَنْ: حرف ناصب يَعْمَلُ: فعل و فاعله هو مستتر - بِهَا: جارّ و مجرور - يَدْعُو: فعل و فاعله هو مستتر - الْمُخَاطَبِينَ: مفعول به - بِكَلَامٍ: جارّ و مجرور - جَمِيلٍ: صفت - إِلَى الْعَمَلِ: جارّ و مجرور - الصَّالِحِ: صفت

وَ أَنْ لَا يُجَادِلَهُمْ بِتَعَنُّتٍ ﴿ أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالتِّي هِيَ أَحْسَنُ ﴾

و اینکه با آنها با (به قصد) مچ گیری بحث نکند(ستیز نکند) « به راه پروردگارت با حکمت (دانش) و پند نیکو دعوت کن و با آنها باروشی که بهتر است بحث کن»

أَنْ: حرف ناصب (التزامی ساز) - لا: حرف نفی - يُجَادِلُ: فعل و فاعله هو مستتر - هُمْ: مفعول به - بِتَعَنُّتٍ: جارّ و مجرور - ﴿ أَدْعُ: فعل و فاعله أنت مستتر - إِلَى سَبِيلِ: جارّ و مجرور - رَبِّ: مضاف إليه - كَ: مضاف إليه - بِالْحِكْمَةِ: جارّ و مجرور - الْمَوْعِظَةِ: معطوف - الْحَسَنَةِ: صفت - جَادِلْ: فعل و فاعله أنت مستتر - هُمْ: مفعول به - بِالتِّي: جارّ و مجرور - هِيَ أَحْسَنُ: جمله صله " هي: مبتدا - أحسنُ: خبر مفرد (اسم) ﴿

تَعَنُّتٍ: اسم - مفرد - مذکر - مصدر باب تفعّل - نكرة

أَدْعُ: فعل أمر - للمخاطب - مجرّد ثلاثي (دَعَا ، يَدْعُو ، أَدْعُ) - متعدّد - معلوم

وَ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ عَامِلًا بِمَا يَقُولُ، حَتَّى يُغَيِّرَ سُلُوكَهُمْ، ﴿ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴾ وَ يَجِبُ أَنْ يُسَلِّمَ قَبْلَ التَّكَلُّمِ « السَّلَامُ قَبْلَ الْكَلَامِ. » و باید که به آنچه می گوید، عمل کننده باشد، تا اینکه رفتارشان را تغییر دهد. « چرا می گوئید آنچه را که انجام نمی دهید» و باید که پیش از سخن گفتن سلام کند» سلام کردن پیش از سخن گفتن «

يَجِبُ: فعل (جهت اطلاع : و فاعله كَوْنٌ " يَجِبُ كَوْنُهُ عَامِلًا ") - أَنْ: حرف ناصب - يَكُونَ: فعل ناقص و اسمه هو مستتر - عَامِلًا: خبر فعل ناقص مفرد - بِمَا: جارّ و مجرور - يَقُولُ: فعل و فاعله هو مستتر " جمله صله " - حَتَّى: حرف ناصب (التزامی ساز) - يُغَيِّرُ: فعل و فاعله هو مستتر - سُلُوكَهُمْ: مفعول به - هُمْ: مضاف إليه - ﴿ لِمَ: جارّ و مجرور (حرف جرّ + ما استفهام) - تَقُولُونَ: فعل و فاعله " و " بارز - مَا: مفعول به - لَا تَفْعَلُونَ: جمله صله " لا: حرف نفی - تَفْعَلُونَ: فعل و فاعله

و بارز " ﴿ يَجِبُ : فعل (و فاعله السّلام " جهت اطلاع) - أن: حرف ناصب- يُسَلِّمُ: فعل و فاعله هو مستتر - قبل: قيد زمان (جهت اطلاع) - التَّكْلِيمُ : مضاف إليه - « السّلامُ : مبتدا - قَبْلَ الكَلَامِ: خبر بصورت شبه جمله " قبل : قيد زمان - الكلام : مضاف إليه »

يُغَيِّرُ: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد من باب تفعيل - متعدّد - معلوم

كَمَا يَجِبُ أَنْ يَكُونَ كَلَامُهُ لَيْنًا عَلَى قَدْرِ عُقُولِ الْمُسْتَمْعِينَ، لِكَيْ يُقْنِعَهُمْ وَيَكْسِبَ مَوَدَّتَهُمْ، « كَلِمَ النَّاسِ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ » وَ « عَوْدَ لِسَانِكَ لِيَنَّ الكَلَامَ. » همانطور که باید سخن او نرم و به اندازه عقل های شنوندگان باشد تا آنان را قانع کند و دوستی آنان را به دست بیاورد. « با مردم به اندازه ی عقلهایشان سخن بگو » و « زبانت را به سخن آرام و نرم عادت بده »

ك: حرف جرّ (أداة تشبيه) - ما: مصدریه (صرفا جهت اطلاع)- يَجِبُ: فعل (و فاعله كَوْن " جهت اطلاع) - أن: حرف ناصب - يَكُونُ: فعل ناقص - كَلَامُ: اسم فعل ناقص - هُ : مضاف إليه - لَيْنًا: خبر فعل ناقص - عَلَى قَدْرِ: جارّ و مجرور - عُقُولِ : مضاف إليه - الْمُسْتَمْعِينَ : مضاف إليه - لِكَيْ: حرف ناصب (التزامی ساز) - يُقْنِعُ: فعل و فاعله هو مستتر - هُم: مفعول به - يَكْسِبُ : فعل و فاعله هو مستتر - مَوَدَّتْ : مفعول به - هُم: مضاف إليه - « كَلِمَ: فعل و فاعله أنت مستتر - النَّاسِ: مفعول به - عَلَى قَدْرِ: جارّ و مجرور - عُقُولِ : مضاف إليه - هُم: مضاف إليه » وَ « عَوْدَ: فعل و فاعله أنت مستتر - لِسَانَ: مفعول به - كَ : مضاف إليه - لِيَنَّ: مفعول به دوم - الكَلَامِ: مضاف إليه

كَلِمَ: فعل أمر، للمخاطب، ثلاثی مزيد بزيادة حرف واحد باب تفعيل، متعدّد، معلوم

النَّاسِ: اسم جمع، مفرد، مذكّر، جامد غير مصدری، معرّف بآل

قدر: اسم، مفرد، مذکر، جامد غير مصدری، معرّف بالإضافة

عُقُولِ: اسم، جمع مكسّر (مفردة: عقل مذکر)، معرّف بالإضافة

هم: اسم، ضمير متّصل، للغائبين، معرفه

وَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَتَكَلَّمَ فِي مَا لَيْسَ لَهُ بِهِ عِلْمٌ، ﴿ وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾

و براو واجب است درمورد آنچه که به آن علمی ندارد سخن نگوید. «از چیزی که بدان آگاهی نداری پیروی نکن»

عَلَيْهِ: خبر مقدّم و (جهت اطلاع: المبتدأ "عِدْمُ التَّكْلِمِ: مضاف إليه)- أن: حرف ناصب - لا: حرف نفی - يَتَكَلَّمُ: فعل و فاعله هو مستتر - في ما: جارّ و مجرور - لَيْسَ لَهُ بِهِ عِلْمٌ: جمله صله " ليس: فعل ناقص - له: خبر ليس مقدّم - به: جارّ و مجرور - عِلْمٌ: اسم ليس مؤخّر (جهت اطلاع) - ﴿ وَ لَا تَقْفُ: فعل (مضارع للنهي) و فاعله أنت مستتر - ما: مفعول به - لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ: جمله صله " ليس: فعل ناقص - لك: خبر ليس مقدّم - به: جارّ و مجرور - عِلْمٌ: اسم ليس مؤخّر (جهت اطلاع) ﴿

توجّه:

وَقَفَّ، يَقِفُّ، قَفٌّ ← ایستاد، می ایستد، بایست

لا تَقِفْ: نایست

قَفَا، يَقْفُو، أُقِفُّ ← پیروی کرد، پیروی می کند، پیروی کن

لا تَقْفُ: پیروی نکن

وَعَلَيْهِ أَنْ لَا يَتَدَخَّلَ فِي مَوْضِعٍ يُعَرِّضُ نَفْسَهُ لِلتُّهْمِ؛ «إِتَّقُوا مَوَاضِعَ التُّهْمِ.» الْمُتَكَلِّمُ يُعَرِّفُ بِكَلِمِهِ. «تَكَلَّمُوا تُعَرَفُوا فَإِنَّ الْمَرَّةَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ.» و باید در موضوعی که خودش را در معرض تهمت قرار می دهد، دخالت نکند. «از جایگاههای تهمت بپرهیزید.» سخنگو با سخنش شناخته می شود. «سخن بگویند تا شناخته شوید چرا که انسان زیر زبانش نهفته است.»

عَلَيْهِ: خبر مقدم و (جهت اطلاع: المبتدأ "عِدْمُ التَّدَخُّلِ: مضاف إليه)- أَنْ: حرف ناصب - لَا: حرف نفی - يَتَدَخَّلُ: فعل و فاعله هو مستتر - فِي مَوْضِعٍ: جارّ و مجرور - يُعَرِّضُ: فعل و فاعله هو مستتر " جمله وصفیه " - نَفَسٌ: مفعول به - هُ: مضاف إليه - لِلتُّهْمِ: جارّ و مجرور - «إِتَّقُوا: فعل و فاعله و بارز - مَوَاضِعَ: مفعول به - التُّهْمِ: مضاف إليه» - الْمُتَكَلِّمُ: مبتدأ - يُعَرِّفُ: خبر بصورت جمله " فعل و فاعله محذوف و نائب فاعله هو مستتر " بِكَلِمٍ: جارّ و مجرور - هُ: مضاف إليه - «تَكَلَّمُوا: فعل و فاعله و بارز - تُعَرَفُوا: فعل و فاعله محذوف و نائب فاعله و بارز (جهت اطلاع: مجزوم بودن فعل بخاطر اینست که قبل از آن فعل طلبی " امر یا نهی " آمده است.) - فَإِنَّ: إنّ برای تأکید - فَإِنَّ: برای بیان علت در معنی زیرا، چون که - الْمَرَّةَ: اسم إنّ - مَخْبُوءٌ: خبر إنّ (عربی دوازدهم) - تَحْتَ: قید مکان - لِسَانٍ: مضاف إليه - هُ: مضاف إليه «

فِي بَعْضِ الْأَوْقَاتِ قُدْرَةُ الْكَلَامِ أَقْوَى مِنَ السَّلَاحِ. «رُبَّ كَلَامٍ كَالْحُسَامِ.» وَ رُبَّ كَلَامٍ يَجْلِبُ لَكَ الْمَشَاكِلَ. «فَكَّرْتُمْ تَكَلَّمُ تَسَلَّمَ مِنَ الزَّلَلِ.» در برخی زمانها (گاهی) ، قدرت سخن از سلاح قوی تر است. «چه بسا سخنی مانند شمشیر باشد.» و چه بسا سخنی که برایت مشکلات بیاورد. «بیندیش ، سپس سخن بگو تا از لغزش در امان بمانی.»

فِي بَعْضِ: جارّ و مجرور - الْأَوْقَاتِ: مضاف إليه (توجه: فِي بَعْضِ الْأَوْقَاتِ قابل حذف است پس از ارکان جمله نیست.)- قُدْرَةُ: مبتدأ - الْكَلَامِ: مضاف إليه - أَقْوَى: خبر مفرد - مِنَ السَّلَاحِ: جارّ و مجرور - «رُبَّ كَلَامٍ: جارّ و مجرور (جهت اطلاع) - كَالْحُسَامِ: جارّ و مجرور « - رُبَّ كَلَامٍ: جارّ و مجرور - يَجْلِبُ: فعل و فاعله هو مستتر - لَكَ: جارّ و مجرور - الْمَشَاكِلَ: مفعول به - «فَكَّرْتُ: فعل و فاعله أنت مستتر - نُمْ: حرف عطف - تَكَلَّمُ: فعل و فاعله أنت مستتر - تَسَلَّمَ: جواب طلب (جهت اطلاع مجزوم و فاعله أنت مستتر - مِنَ الزَّلَلِ: جارّ و مجرور «

يَجِبُ عَلَى الْإِنْسَانِ الْإِجْتِنَابُ عَنِ ذِكْرِ الْأَقْوَالِ الَّتِي فِيهَا احْتِمَالُ الْكِذْبِ. «لَا تُحَدِّثْ بِمَا تَخَافُ تَكْذِيبَهُ.»

انسان باید از گفتن سخنانی که در آن احتمال دروغ هست دوری کند. «چیزی را نگو که از تکذیب آن می ترسی.»

يَجِبُ: فعل و فاعله الاجتناب - عَلَى الْإِنْسَانِ: جارّ و مجرور - عَنِ ذِكْرِ: جارّ و مجرور - الْأَقْوَالِ: مضاف إليه - الَّتِي: صفت - فِيهَا احْتِمَالُ الْكِذْبِ: جمله صله " فیها: خبر مقدم - احتمالاً: مبتدأ مؤخر - الكذب: مضاف إليه - «لَا تُحَدِّثْ: فعل و فاعله أنت مستتر - بِمَا: جارّ و مجرور - تَخَافُ تَكْذِيبَهُ: جمله صله " تخافُ: فعل و فاعله أنت مستتر - تکذیب: مفعول به - هُ: مضاف إليه «

طَوْبَى لِمَنْ لَا يَخَافُ النَّاسَ مِنْ لِسَانِهِ «مَنْ خَافَ النَّاسَ مِنْ لِسَانِهِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ.» وَ مِنْ آدَابِ الْكَلَامِ قَلْتُهُ، «خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَ دَلَّ.» خوشا به حال کسی که مردم از زبانش نمی ترسند. «هرکسی ، مردم از زبانش بترسند از اهل آتش (دوزخیان) است» و از آداب سخن گفتن ، کمی آن است. «بهترین سخن ، آن است که کم باشد و دلالت کند.»

طَوْبَى: مبتدأ - لِمَنْ: خبر بصورت شبه جمله - لَا يَخَافُ النَّاسَ مِنْ لِسَانِهِ: جمله صله " لَا: حرف نفی - يَخَافُ: فعل - النَّاسَ: فاعل - مِنْ لِسَانٍ: جارّ و مجرور - هُ: مضاف إليه - «مَنْ: اسم شرط در نقش مبتدأ - خَافَ: فعل - النَّاسَ: فاعل - مِنْ

لسان: جَارٌ و مجرور - ه: مضاف إليه - ف: فاء جزاء شرط - هُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ: جواب شرط " هو: مبتدا - من أهل: خبر بصورت شبه جمله (جَارٌ و مجرور) - النَّار: مضاف إليه « وَ مِنْ آدَابٍ: خبر مقدّم (جَارٌ و مجرور) - الكلام: مضاف إليه - قَلْتُ: مبتدا مؤخر - ه: مضاف إليه - « خَيْرٌ: مبتدا - الكلام: مضاف إليه - ما: اسم موصول در نقش خبر مفرد (اسم) - قَلَّ: جمله صله " فعل و فاعله هو مستتر - دَلَّ: معطوف " فعل و فاعله هو مستتر »

وَقَفَ رَجُلٌ جَمِيلٌ الْمَظْهَرِ أَمَامَ سُقْرَاطٍ يَفْتَخِرُ بِمَلَابِسِهِ وَ بِمَظْهَرِهِ، فَقَالَ لَهُ سُقْرَاطُ: تَكَلَّمْ حَتَّى أَرَكَ.

مردی دارای ظاهری زیبا رویه روی سقراط ایستاد و به لباس ها و ظاهرش افتخار می کرد، سقراط به او گفت: سخن بگو تا تو را ببینم.

وَقَفَ: فعل و فاعله رَجُلٌ - جَمِيلٌ: صفت (نعت) - الْمَظْهَرِ: مضاف الیه - أَمَامَ: قید - سُقْرَاطُ: مضاف الیه - يَفْتَخِرُ: فعل و فاعله هو مستتر " جمله وصفیه برای رَجُلٌ " - بِمَلَابِسِ: جارومجرور - ه: مضاف الیه - وَ: واو عطف - بِمَظْهَرِهِ: جارومجرور - ه: مضاف الیه - قَالَ: فعل و فاعله سُقْرَاطُ - له: جارٌ و مجرور - تَكَلَّمْ: فعل و فاعله أَنْتَ مستتر - أَرَا: فعل و فاعله أَنَا مستتر - ك: مفعول به

<p>أَدْعُ: فرا بخوان (دَعَا، يَدْعُو) أَنْ لَا يَتَدَخَّلَ: که دخالت نکند (تَدَخَّلَ، يَتَدَخَّلُ) تُهَمِّمُ: تهمت ها «مفرد: تُهَمِّمَةُ» زَلَّلَ: لغزش سَدِيدٌ: درست و استوار طُوبَى لِي: خوشا به حال طُوبَى = سعادة</p>	<p>عَوَّدَ: عادت داد (مضارع: يُعَوِّدُ) قِلَّةٌ: کمی ≠ كَثْرَةٌ كَلَّمَ: سخن گفت = حَدَّثَ (مضارع: يُكَلِّمُ) تَوَجَّهَ: تَحَدَّثَ = تَكَلَّمَ لَا تُحَدِّثُ: سخن نگو (حَدَّثَ، يُحَدِّثُ) لَا تَقْفُ: پیروی نکن (قَفَا، يَقْفُو)</p>	<p>لِكَيْ يُقْنِعَ: تا قانع کند (أَقْنَعُ، يُقْنِعُ) لَيْنٌ: نرم ≠ خَشِينٌ لِينٌ: نرمی ≠ خَشُونَةٌ مَخْبُوءٌ: پنهان = خَفِيٌّ، مَخْفِيٌّ يُعَرِّضُ: در معرض می گذارد (ماضی: عَرَّضَ)</p>
--	--	---

عَيْنِ الصَّحِيحِ وَالْخَطَا حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ .

۱. الَّذِي يَتَكَلَّمُ فِي مَا لَا يَعْلَمُ ، يَقَعُ فِي خَطَاٍ. **الصَّحِيحِ**

۲. مَنْ خَافَ النَّاسَ مِنْ لِسَانِهِ فَهُوَ قَوِيٌّ. **الْخَطَا**

۳. عَلَيْنَا أَنْ لَا نَخْرُجَ الْآخَرِينَ بِلِسَانِنَا. **الصَّحِيحِ**

۴. الَّذِي لَا يَتَكَلَّمُ لَا يُعَرِّفُ شَأْنَهُ. **الصَّحِيحِ**

۵. لِأَنَحَدَّثُ بِمَا نَخَافُ تَكْذِيبَهُ. **الصَّحِيحِ**

یک مقایسه :

رَأَيْتُ الْأَطْفَالَ فِي الرَّقَاقِ يَلْعَبُونَ بِالْكُرَةِ.

يَلْعَبُونَ بِالْكُرَةِ دربارهی « الأطفال » توضیح می دهد که یک اسم معرفه است. جمله ای که در بارهی یک اسم معرفه توضیح دهد « جمله ی حالیه » نامیده می شود. (عربی دوازدهم - درس دوم)

پسر بچه ها را در کوچه دیدم در حالی که (که) با توپ بازی می کردند.

رَأَيْتُ أطفَالًا فِي الرَّقَاقِ يَلْعَبُونَ بِالْكُرَةِ.

يَلْعَبُونَ بِالْكُرَةِ دربارهی « أطفَالًا » توضیح می دهد که یک اسم نکره است. جمله ای که در بارهی یک اسم نکره توضیح دهد « جمله ی وصفیه » نامیده می شود. (موضوع این درس)

شَاهِدْنَا سِنجَابًا يَقْفِزُ مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ. سنجابی را دیدیم که از درختی به درختی می پرید.

شَاهِدْنَا: فعل و فاعله نا بارز - سِنجَابًا: مفعول به (نکره) - يَقْفِزُ: فعل و فاعله هو مستتر و الجملة وصفية - من شَجَرَةٍ: جارّ و مجرور - إلى شجرة: جارّ و مجرور

إِرْضَاءُ النَّاسِ غَايَةً لَا تُدْرِكُ. راضی ساختن مردم، هدفی است که به دست آورده نمی شود.

إِرْضَاءُ: مبتدا - النَّاسِ: مضاف إليه - غَايَةً: خبر مفرد (اسم - نکره) - لَا تُدْرِكُ: حرف نفی + فعل مجهول و فاعله محذوف و نائب فاعله هي مستتر " و الجملة وصفية "

رَأَيْتُ وِلْدَانًا يَمْشِي بِسُرْعَةٍ. پسری را دیدم که به سرعت راه می رفت.

رَأَيْتُ: فعل و فاعله تُ بارز - وِلْدَانًا: مفعول به (نکره) - يَمْشِي: فعل و فاعله هو مستتر و الجملة وصفية - بِسُرْعَةٍ: جارّ و مجرور

فعل ماضی اسم نکره فعل مضارع (در ترجمه معمولاً ماضی استمراری است)

اِشْتَرَيْتُ عَصَاً لِأَبِي يَتَكَّى عَلَيْهَا الْآنَ. عصایی برای پدرم خریدم که اکنون به آن تکیه می دهد.

دیدیم که در این عبارت وجود « الْآنَ » باعث شد که نتوانیم فعل مضارع را به صورت ماضی استمراری ترجمه کنیم.

اِشْتَرَيْتُ عَصَاً لِأَبِي يَتَكَّى عَلَيْهَا. عصایی برای پدرم خریدم که به آن تکیه می داد (تکیه می دهد).

اِشْتَرَيْتُ عَصَاً لِأَبِي يَتَكَّى عَلَيْهَا قَبْلَ وَفَاتِهِ. عصایی برای پدرم خریدم که پیش از مرگش به آن تکیه می داد.

پس توجه به جمله و شرایط حاکم بر جمله در شیوهی ترجمه کردن بسیار مهم است.

أَمَّا إِنْ فَعَلِ أَوَّلَ مَضَارِعِ بَاشَد، ترجمه فعل دوم چگونه خواهد بود؟ به مثال ها دقت کنید.

أَفْتَشُّ عَنِ مُعْجَمٍ يُسَاعِدُنِي فِي فَهْمِ النُّصُوصِ. دنبال فرهنگ لغتی می گزدم که مرا در فهم متون کمک کند.

أَفْتَشُ = فعل و فاعله انا مستتر - عن معجم = جار و مجرور - يساعدي : جمله فعلیه و صفیه , فعل و فاعله هو مستتر -

"ن": وقایه - ی : مفعول - فی فهم : جار و مجرور - النصوص : مضاف الیه

افتش: فعل مضارع - للمتکلم وحده - ثلاثی مزید باب تفعیل بزیاده حرف واحد- متعدّ (مفعولش با حرف جر مجرور شده است) - معلوم

أَشَاهِدُ طَالِباً يَكْتُبُ تَمَارِينَ الدَّرْسِ فِي الصَّفِّ. دانش آموزی را می بینم که تمرین های درس را در کلاس می نویسد.

فعل مضارع اسم نکره فعل مضارع (بصورت مضارع التزامی یا مضارع اخباری ترجمه می شود البته باید به شرایط جمله توجه داشت.)

أشاهد: فعل و فاعله انا مستتر - طالبا مفعول به - يكتب جمله فعلیه و صفیه " فعل و فاعله هو مستتر " - تمارین: مفعول به - الدرس: مضاف الیه : فی الصف: جار و مجرور

اشاهد : فعل مضارع - للمتکلم وحده - ثلاثی مزید من باب مفاعله بزیاده حرف واحد (الف) - متعدّ - معلوم

إشتریتُ کتاباً قد رأیتُه من قبل. کتابی را خریدم که قبلاً آن را دیده بودم.

اشتریت: فعل و فاعله ت بارز- الیوم: قید زمان- کتابا: مفعول به - قد: حرف تحقیق- قد رایته: جمله فعلیه و صفیه " فعل و فاعله ت بارز - ه: مفعول به - من قبل: جار و مجرور

فعل ماضی اسم نکره فعل ماضی (با توجه به شرایط جمله ، به صورت ماضی بعید یا ماضی ساده ترجمه می شود.)

دخلَ علينا رجلٌ غریبٌ غیّرَ حیاتنا. مردی غریب بر ما وارد شد که زندگی ما را تغییر داد (ماضی ساده)

تغییر زندگی ما پس از ورود مرد غریب اتفاق افتاده است پس نمی توانیم فعل دوم را بعید ترجمه کنیم چون به قبل از ورود مرد غریب باز خواهد گشت.

شاهدتُ رجلاً عالماً سمعتُ عنه قبل سنواتٍ.

مرد دانشمندی را دیدم که سالها پیش درباره ی او شنیده بودم. (ماضی بعید)

شنیدن درباره ی مرد دانشمند به سالها قبل از دیدن او مربوط می شود پس فعل دوم را ماضی بعید ترجمه می کنیم.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرْجِمْ هَذِهِ الْعِبَارَةَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الدَّرْسِ؛ ثُمَّ عَيِّنْ نَوْعَ الْأَفْعَالِ.

اللهمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَ مِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ وَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَ مِنْ صَلَاةٍ لَا تَرْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ. (مِنْ تَعْقِيَابِ صَلَاةِ الْعَصْرِ)

خدایا قطعا من به تو پناه می برم از نفسی که سیر نمی شود و از دلی که فروتنی نمی کند و از دانشی که سود نمی رساند و از نمازی که بالا برده نمی شود و از دعائی که شنیده نمی شود..

أعوذُ - تشبَعُ - يخشَعُ - ينفَعُ - تُرفعُ - يُسمعُ : فعل مضارع

لا تشبَعُ - لا يخشَعُ - لا ينفَعُ - لا تُرفعُ - لا يُسمعُ : جمله و صفیه / أَعُوذُ : خبر إنّ بصورت جمله (عربی دوازدهم - درس ۱)

لا تُرْفَعُ : فعل (مجهول) و فاعله محذوف - لا يُسْمَعُ : فعل (مجهول) و فاعله محذوف

نفس : مؤنث معنوی (بدون علامت تأنيث)

تمارین

التمرین الأول : اِمْلَأِ الْفَرَاغَ فِي آيَاتِ نَصِّ الدَّرْسِ وَ أَحَادِيثِهِ بِكَلِمَاتٍ صَحِيحَةٍ.

عِلْمٌ ، النَّارِ ، عُقُولِهِمْ ، الْحَسَنَةِ ، أَحْسَنُ ، لِسَانِهِ ، تَفْعَلُونَ

۱- ﴿ اُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾

الحسنة: صفت - أحسنُ : خبر

الحكمة: اسم ، مفرد ، مؤنث ، جامد مصدری ، معرّف بأل

جادل: فعل أمر، للمخاطب ، ثلاثی مزید باب مفاعلة بزيادة حرف واحد (الف) ، متعدّد ، معلوم

۲- ﴿ وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾

علم: اسم ليس ما : اسم موصول در نقش مفعول به

توجه : وَقَفَ : ایستاد - يَقِفُ : می ایستد - قَفَ : بایست - لَا تَقِفُ : نایست

قَفَا: پیروی کرد - يَقْفُو : پیروی می کند - أَقْفُ : پیروی کن - لَا تَقْفُ : پیروی نکن

۳- ﴿ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴾

تقولون: فعل مضارع- للمخاطبین - ثلاثی مجرد(بر اساس قال) - متعدّد - معلوم

ما : اسم موصول در نقش مفعول به

توجه : لِمَ : لماذا لِ: حرف جر + ماى استفهامی = لِمَ

لَمَ : حرف جازم + مضارع : ماضی منفی ساده یا نقلی لَمْ يَذْهَبَ : نرفت ، نرفته است

حروف جرّ + ما استفهام : الف ما حذف می شود (لِمَ - فِيمَ - بِمَ - مِمَّ - عَمَّ - إِلامَّ - علامَّ)

۴- كَلِّمِ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ .

كَلِّمَ : فعل أمر ، للمخاطب ، ثلاثی مزید باب تفعیل بزيادة حرف واحد ، متعدّد ، معلوم

النَّاسَ: مفعول به

۵- تَكَلَّمُوا تُعَرَفُوا فَإِنَّ الْمَرَّةَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ . مَخْبُوءٌ = مخفی

تَكَلَّمُوا: فعل أمر ، للمخاطبین ، مزید ثلاثی باب تفعّل بزيادة حرفین ، لازم ، معلوم

مخبوء: اسم - مفرد - مذکر - مشتق و اسم مفعول من خبأ - نکره

۶- مَن خَافَ النَّاسَ مِنْ لِسَانِهِ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

مَن : اسم شرط در نقش مبتدا - خَافَ: فعل شرط - ف: فاء جزاء شرط - هو من أهل النار: جواب شرط بصورت جمله اسمیه

التمرین الثانی: تَرْجِمَ الْأَحَادِيثَ، ثُمَّ عَيَّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

۱- إِنَّ مِنْ شَرِّ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ تُكْرَهُ مُجَالَسَتُهُ لِفُحْشِهِ. (الفَعْلَ الْمَجْهُولَ : تُكْرَهُ / الْجَارُّ وَالْمَجْرُورَ: مِنْ شَرِّ - لِفُحْشِ)

ترجمه: قطعاً کسی که هم نشینی با او بخاطر گفتار و رفتار زشت اش ناپسند شمرده می شود، از بدترین بندگان خدا است.

إِنَّ: حرف مشبّه بالفعل (برای تأکید روی کلّ عبارت و در صورت ترجمه شدن اول عبارت ترجمه می شود) - من شَرِّ: خبر مقدّم به صورت شبه جمله - عباد: مضاف إليه - الله: مضاف إليه - مَنْ: اسم إِنَّ (اسم موصول ها در معنای " که " حتما صفت اند - در معنای " کسی است که ، چیزی است که ، کسانی هستند که "....حتما خبر هستند و در غیر این دو حالت " در نقش های دیگر " به صورت " کسی که ، چیزی که ، کسانی که ... " ترجمه می شوند و هر نقشی جز صفت و خبر را می گیرند) - تُكْرَهُ: فعل و فاعله محذوف - مُجَالَسَةُ: نائب فاعل - هُ: مضاف إليه - لفحش: جار ومجرور - ه: مضاف إليه تست مرتبط :

« إِنَّ مِنْ أَخْلِصِ النَّاسِ مَنْ تَجْرِي يَنْبَإِغِ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ! »: ریاضی ۹۸

۱. از مردم با اخلاص تر کسی است که چشمه های حکمتی از قلب وی بر زبانش روانه شود!

۲. کسی که چشمه های حکمت از قلب او بر زبانش جاری می شود از خالص ترین مردم است! *

۳. از خالص ترین مردمان کسی است که چشمه های حکمت از قلب او بر زبان وی جاری شده باشد!

۴. کسی که چشمه های حکمت را از قلب خویش بر زبان روانه سازد از با اخلاص ترین مردمان است!

۲- أَتَقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِي مَا لَهُ وَ عَلَيْهِ. (اسْمَ التَّفْضِيلِ: أَتَقَى / الْمُضَافَ إِلَيْهِ: النَّاسِ)

با تفاوتی مردم کسی است که در آنچه به سود او و به زیان اوست حقّ را گفت (بگوید)

أَتَقَى: مبتدا (اسم تفضیل) - الناس: مضاف إليه - مَنْ: خبر مفرد (اسم موصول در معنای کسی است که حتما خبر است) - قَالَ: فعل و فاعله هو مستتر - الْحَقُّ: مفعول به - فِي مَا: جار و مجرور (مای موصول) - لَهُ: جار و مجرور - عَلَيْهِ: جار و مجرور (له ≠ علیه)

۳- الْعِلْمُ نَوْرٌ يَقْذِفُهُ اللَّهُ فِي قُلُوبِ أَوْلِيَائِهِ. (الْمَبْتَدَأُ: الْعِلْمُ / الْخَبَرُ: نَوْرٌ)

دانش نور و روشنائی است که خداوند آنرا در دل های اولیائش می اندازد.

العلم:مبتدا - نور:خبر مفرد - ضياء: معطوف - يقذف:فعل و فاعله و الله "اسم ظاهر" - ه:مفعول به - في قلوب: جار مجرور- أولياء:مضاف اليه/ه:مضاف اليه (عبارت يقذفه...: جمله وصفیه)

۴- قُلِ الْحَقُّ وَ إِنْ كَانَ مُرًّا. (فعل الأمرِ : قُل / المفعول : الحق) حق را بگو اگر چه تلخ باشد.

قل: فعل (امر) و فاعله أنت مستتر - الحق : مفعول به - كان : فعل ناقص و اسمه هو مستتر - مرًا : خبر كان مفرد

قل:فعل امر ، للمخاطب، ثلاثی مجرد،متعدی،معلوم

۵- لا تَقُلْ ما لا تَعْلَمُ، بَلْ لا تَقُلْ كُلَّ ما تَعْلَمُ. (المَضارِعَ المَنْفِيَّةَ : لا تَعْلَمُ / فِعْلَ النَّهْيِ : لا تَقُلْ)

آنچه را نمی دانی نگو ، بلکه تمام آنچه را می دانی نگو.

لا: حرف نهی - تقل: فعل مجزوم بالسكون (فعل نهی) و فاعله أنت مستتر - ما : مفعول - لا تعلم: جمله صله " لا :

حرف نفی - تعلم: فعل و فاعله أنت مستتر" - لا: حرف نهی - تقل: فعل مجزوم بالسكون (فعل نهی) و فاعله أنت

مستتر- كل: مفعول - ما : مضاف إليه - تعلم: جمله صله " فعل و فاعله أنت مستتر "

۳) تَرْجِمَ كَلِمَاتِ الجَدْوَلِ الْمُتَقَاتِعِ، ثُمَّ اَكْتُبَ رَمَزَهُ:

يُجَادِلُ / مِثَّتَانِ / تَعْلِيمِ / حَفَلَاتِ / أَقْلَامِ / إِمْرَأَةً / مُعَمَّرَةً / مُزَارِعِ / تَلْمِيذِ / رَائِحَةَ

حاسوب / أبناء / ألفتان / أزهار / أساور / إصصار / تبجيل / ساحات / كباير

۱	گرامی داشتن	تبجيل	ت	ب	ج	ي	ل
۲	كهنسال	معمره	م	ع	م	ر	ة
۳	ستيز می کند	يُجَادِلُ	ي	ج	ا	د	ل
۴	ياد دادن	تعليم	ت	ع	ل	ي	م
۵	كشاورز	مزارع	م	ز	ا	ر	ع
۶	جشن ها	حفلات	ح	ف	ل	ا	ت
۷	دانش آموز	تلميذ	ت	ل	م	ي	ذ
۸	زن	امرأة	ا	م	ر	أ	ة
۹	بو	رائحة	ر	ا	ء	ح	ة
۱۰	دو هزار	ألفان	أ	ل	ف	ا	ن
۱۱	گردباد	إصصار	إ	ع	ص	ا	ر
۱۲	گناهان بزرگ	كبائر	ك	ب	ا	ئ	ر
۱۳	ميدان ها	ساحات	س	ا	ح	ا	ت
۱۴	دويست	مئتان	م	ئ	ت	ا	ن
۱۵	فيلم ها	أفلام	أ	ف	ل	ا	م
۱۶	رايانه	حاسوب	ح	ا	س	و	ب
۱۷	دستبندها	أساور	أ	س	ا	و	ر
۱۸	فرزندان	أبناء	أ	ب	ن	ا	ء
۱۹	شكوفه ها	أزهار	أ	ز	ه	ا	ر

قال رسول الله (ص) : جمال المرء فصاحة لسانه. زيبائى انسان شيوائى زبان اوست.

الغاز: غاز	التَّوَى: هسته	اللَّبَّ: مغز	القِشْر: پوست	١
السيّاح: حصار	القَدَم: پا	الرَّأْس: سر	اليَد: دست	٢
الخطيئة: گناه، اشتباه	الحِصَّة: زنگ	الدُّنْب: گناه	الإِثْم: گناه	٣
الدُّنْب: گرگ	اللَّيْن: نرم	الكلب: سگ	الثَّعْلَب: روباه	٤
المُوظَّف: کارمند	العامل: کارگر	المُزارع: کشاورز	الزُّيُوت: روغن ها	٥
السَّمَك: ماه	الفُستان: پیراهن زنانه	القَميص: پیراهن	السَّرُوال: شلوار	٦

التمرین الخامس: تَرَجِم الْجَمَلَ التَّالِيَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

١- سافرتُ إِلَى قَرْيَةٍ شَاهَدْتُ صَوْرَتَهَا أَيَّامَ صِغْرِي. مجرور بحرف جر: قرية - مفعول به: صورة

به روستائی سفر کردم که عکسش را در ایام کودکی ام دیده بودم. ماضی ... + ماضی: فعل دوم ماضی بعید ترجمه شد.

سافرتُ: فعل و فاعله تٌ بارز - إلى قرية: جار و مجرور - شاهدتُ: فعل و فاعله تٌ بارز " جمله وصفیه برای قرية " -
صورة: مفعول به - ها: مضاف إليه - أَيَّامَ: قيد زمان - صِغْر: مضاف إليه - ي: مضاف إليه

٢- عَصَفَتْ رِيَّاحٌ شَدِيدَةٌ خَرَبَتْ بَيْتًا جَنْبَ شَاطِئِ الْبَحْرِ. مفعول: بيتاً - مضاف إليه: شاطئ - البحر

بادهای شدیدی وزید که خانه ای را در کنار ساحل دریا خراب کرد. ماضی +ماضی: فعل دوم ماضی ساده ترجمه شد تا ویران شدن خانه به قبل از وزش بادهای نسبت داده نشود.

عصفت: فعل و فاعله رياح - شديدة: صفت - خربت (جمله وصفیه): فعل و فاعله هی مستتر - بيتا: مفعول - جنب: قيد مکان - شاطئ: مضاف إليه - البحر: مضاف إليه

٣- وَجَدْتُ بَرْنَامَجًا يُسَاعِدُنِي عَلَى تَعَلُّمِ الْعَرَبِيَّةِ. مفعول: برنامجاً، ي - مضاف إليه: العربية

برنامه ای یافتم که مرا در یادگیری (زبان) عربی کمک می کرد (کمک می کند ، کمک کند).

وجدتُ: فعل و فاعله تٌ بارز - برنامجاً: مفعول به - يساعدنِي ...: جمله وصفیه " يُسَاعِدُ: فعل و فاعله هو مستتر - نون وقایه - ي: مفعول به - على تعلّم: جار و مجرور - العربية: مضاف إليه "

٤- الْكِتَابُ صَدِيقٌ يُنْقِذُكَ مِنْ مُصِيبَةِ الْجَهْلِ. مبتدا: الكتاب - خبر: صديق

کتاب دوستی است که تو را از مصیبت نادانی نجات می دهد.

الكتاب: مبتدا - صديق: خبر مفرد - يُنْقِذُ: فعل و فاعله هو مستتر و الجملة وصفية - ك: مفعول به - من مصيبة: جار و مجرور - الجهل: مضاف إليه

٥- يُعْجِبُنِي عَيْدٌ يَفْرَحُ فِيهِ الْفُقَرَاءُ. جمع مكسر: الفقراء - نوع نون: وقایه

عیدی مرا به شگفت می آورد (مورد خوشایند من است) که در آن فقیران شادی می کنند (شادی کنند).

يُعَجَبُ: فعل - ن : نون وقايه - ي: مفعول به - عيْدٌ : فاعل و مرفوع - يفرح ... : جمله وصفيه - يفرح: فعل : فيه : جار و
مجرور - الفقراء: فاعل و مرفوع

التمرين السادس: عَيَّنِ الثَّبِيَّتَ الْفَارِسِيَّ الَّذِي يَرْتَبِطُ بِالْآيَةِ أَوْ الْحَدِيثِ فِي الْمَعْنَى.

۱. ﴿ و لا تتابزوا بالالقباب ﴾ (به يكدیگر لقب زشت ندهید)

خلایق را به القابی که زشت است نخواند هر که او نیکو سرشت است

۲. عَوَّدَ لِسَانَكَ لِيْنَ الْكَلَامِ (زبانَت را به سخن نرم عادت بده)

به شیرینی زبانی و لطف و خوشی توانی که پیلی به مویی کشی

عَوَّدَ: فعل و فاعله أنت مستتر - لِسَانٌ : مفعول به اَوَّل - لِيْنَ: مفعول به دوم

۳. فَكَّرَ ثُمَّ تَكَلَّمَ تَسْلَمَ مِنَ الزَّلَلِ (بیندیش سپس سخن بگو تا از لغزش در امان بمانی)

سخن کان از سر اندیشه ناید نوشتن را و گفتن را نشاید

۴. أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعْيِبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ.

بزرگترین عیب {آن است که} آنچه را مانندش در توست عیب شماری. (

آن کس که به عیب خلق پرداخته است زان است که عیب خویش نشناخته است

فیک : خبر مقدم - مِثْلٌ: مبتدا مؤخّر - ه : مضاف إليه - فیک مثله : جمله صله

۵. تَكَلَّمُوا تُعَرَّفُوا فَإِنَّ الْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ

(سخن بگوئید تا شناخته شوید زیرا {شخصیت} انسان زیر زبانش پنهان است)

تا مرد سخن نگفته باشد عیب و هنرش نهفته باشد

کانال آموزش زبان عربی حسن اسدی در تلگرام @asha0 اتساین آشا صفر